

**СУЧАСНИЙ ПОГЛЯД НА ЗАХИСТ ОСНОВ МОРАЛЬНОСТІ В НОРМАХ
«УЛОЖЕННЯ ПРО ПОКАРАННЯ КРИМІНАЛЬНІ ТА ВИПРАВНІ 1885 РОКУ»**

Досліджується й аналізується досвід боротьби зі злочинами проти моральності на прикладі «Уложення про покарання кримінальні і виправні 1885 р.».

Ключові слова: Уложення 1885 р., мораль, основи моральності, злочини проти моральності.

Постановка проблеми. Однією з важливих проблем сучасності залишається негативна зміна злочинності, зокрема її якісних показників, при тому, що це відбувається в умовах духовної кризи, яка супроводжується масовим морально-духовним зuboжінням і девальвацією моральних цінностей.

Процеси розвитку сучасного українського законодавства нерідко стикаються з проблемами, які були і є актуальними для правової сфери держави протягом багатьох століть. В умовах сучасних економічних, соціально-політичних і правових реформ завжди існує необхідність звертатися до їх історичних передумов, наукової творчості наших попередників – законодавців, реформаторів, правознавців. Будь-яке явище можна правильно зрозуміти й оцінити лише за умови вивчення його у процесі послідовного розвитку, тобто сукупності історичних зв'язків, залежностей і закономірностей, що сліднують одні за одними [5, с.27], адже всякі зміни в житті відбуваються на задалегідь закладеному фундаменті. Тому не випадкова теза, що історизм – це основоположний принцип наукового підходу до мінливої в часі та такої, що розвивається, дійсності [3, с.170].

Безумовно, що знання спадщини минулого, дозволяє орієнтуватись у подіях сьогодення та бачити майбутні перспективи. Саме так з цього приводу висловилися Джорд Оруел (1903-1950), англійський письменник, публіцист: «Хто володіє минулим, тому належить майбутнє» та Максим Рильський (1895-1964), український поет, громадський діяч: «Хто не знає свого минулого, той не вартий майбутнього.» Є з цього приводу і народна мудрість: «Хто не знає минулого, той не має майбутнього». М.І Хавронюк з цього приводу висловився так: «Без розуміння минулого не може бути розуміння майбутнього. Як зазначали давні римляни, до досвіду яких ми маємо намір звернутися, *historiam nescire, hoc est semper peritum esse* (не знати історії, це значить завжди бути дитиною). Будь-яку правову проблему неможливо розв'язати, не дослідивши належно її генезис. Торкаючись комплексу сучасних проблем, пов'язаних зі злочинном і покаранням, му-

симо визнати, що ці проблеми виникли не сьогодні, а мають певну історію, дослідити яку можливо лише у контексті історії розвитку кримінального права та його формалізованої частини – кримінального законодавства.» [4, с.1].

З огляду на вказане, підхід до вивчення будь-якого роду суспільно-небезпечних діянь, як соціально-правового явища, повинен враховувати конкретні історичні умови його формування і розвитку. Не є винятком і злочини, що посягають на моральні основи суспільства.

Ступінь наукової розробки. Як свідчить аналіз юридичної літератури, проблемам моральності, її визначенню, забезпеченню та охороні приділяють неабияку увагу. Такого роду питання розглянуті, зокрема, у працях як вітчизняних, так і зарубіжних учених – В.Г. Гончаренко., В.Я. Тація., В.О. Глушкова., О.М. Костенко., В.О. Тулякова., П.Л. Фріса., С.Ф. Денисова., А.В. Ландіної., Л.С. Кучанської., А.Є. Шалагіна., Р.Г. Апресяна., Г.В. Мальцева., Н.Ф. Кузнецової., Л. Фуллера., А.І.Бойко., С.П. Репецького та інших. Тим не менше, ряд аспектів моральності і надалі потребують вивчення, є неоднозначними та дискусійними.

Основна мета публікації зумовлена її змістом і полягає в проведенні детального аналізу досвіду боротьби зі злочинами проти моральності на прикладі «Уложення о наказаниях уголовных и исправительных 1885 года» та порівнянні положень нині чинного КК України із конкретною історичною пам'яткою кримінального права.

Виклад основного матеріалу. «Уложение о наказаниях уголовных и исправительных 1885 года» (далі по тексту – Уложення) є одним із найбільш прогресивних нормативно-правових актів кримінально-правового характеру, який на той час діяв як на території царської Росії, так і на теренах Лівобережної України. Це свого роду Кримінальний кодекс, у якому закріплені норми про тяжкі злочини, що розглядалися загальними судами.

Уложення складається із передмови, 12 розділів, що поділені на глави (всього 1711 статей) та додатків, в яких були відображені усі сучасні інститути як Загальної, так і Особливої частини

кримінального права. Зокрема, злочини і проступки, ступінь вини та її форми, стадії вчинення злочину, співучасть у злочині, множинність злочинів, покарання і їх види та ряд інших. Значно більша частина Уложення відображає конкретні види суспільно-небезпечних діянь та відповідні їм покарання (злочини проти держави, злочини і проступки проти порядку управління, злочини і проступки проти майна і доходів казни, злочини проти здоров'я, свободи і честі приватних осіб, злочини проти прав сімейних та інші).

Як бачимо, Уложення не тільки не втратило актуальність, але й суттєво вплинуло на усі кримінальні кодекси, які приймалися пізніше, в процесі еволюції, в тому числі і на КК України 2001 року.

Важливе місце в Уложенні 1885 року займає і захист моральності. Відзначимо, що охороні суспільної моралі були приділені як окрема відповідна глава, так і інші статті, які розміщені за її межами і входять до структури інших глав і розділів відповідного нормативного акта. Це зумовлено необхідністю державного контролю над різного роду аморальними проступками, в тому числі і суспільно небезпечними.

Тепер про сказане вище більш детально... Глава IV восьмого розділу Уложення 1885 року безпосередньо передбачає злочини проти суспільної моральності. Крім цього, такого роду посягання викладені у Главі I другого розділу "Про богохульство і осуд віри", в Главі IV цього ж розділу "Про святотатство, розкопування могил і пограбування мертвих тіл", в главах I і III одинадцятого розділу "Про злочини проти шлюбу".

Загалом, варто погодитися із твердженням А.Є. Шалагіна [5, с.28], що злочини проти моральності, зазначені в Уложенні, можна поділити на такі групи: 1) посягання, пов'язані із розбещенням неповнолітніх, співжиттям, неприродними способами задоволення статевої пристрасті (мужолозство, скотолозство); 2) діяння, пов'язані із виготовленням, розповсюдженням, публікацією непристойних зображень і творів; 3) злочини, пов'язані з наругою над могилою та тілом померлого. Однак цей перелік, на думку автора, можна доповнити і злочинами проти віри та справ сімейних, зокрема, кровозмішування та багатощлюбність.

1. Отже, глава IV "О преступлениях против общественной нравственности и нарушении ограждающих оную постановлений", отделение первое "О соблазнительном и развратном поведении, о противоестественных пороках и о сводничестве" – **передбачає:**

Статья 993 Уложения: если лица, имеющие надзор за малолетними или несовершеннолетни-

ми, или же находящимся в услужении родителей их, опекунов или родственников, будут благоприятствовать склонности сих малолетних или несовершеннолетних к непотребству и другим порокам, или же побуждать их к тому своими внушениями или обольщениями, то они подвергаются за сие: заключению в тюрьме на время от двух до четырех месяцев. Сверх того, первые лишаются навсегда право иметь за "малолетними или несовершеннолетними надзор" [2, с.687].

Як ми бачимо, ця норма за потерпілими від злочину, суб'єктами посягання і дещо за змістом схожа зі ст.304 КК України, де мова іде про втягнення неповнолітніх у злочинну діяльність. Правда, є і суттєві відмінності між ними, оскільки різні дії утворюють об'єктивну сторону (в ст. 993 такі дії не конкретизуються), а також доволі різні санкції (КК України містить значно більші терміни ув'язнення (аж до 10-ти років), а в Уложенні, крім основного, передбачене ще й додаткове покарання .

Статья 994 Уложения: "За противозаконное сожитие неженатого и незамужней, по взаимному их согласию, виновные ясли они христиане подвергаются: церковному покаянию по распоряжению своего духовного начальства. Но когда последствием такой порочной жизни было рождение младенца, то отец обязан, сообразно с состоянием своим, обеспечить приличным образом содержания младенца и матери" [2, с.688].

Окрім самої статті 994, Уложення ще й чітко: 1) визначає поняття незаконного співжиття; 2) зазначає, що не має значення для кваліфікації тривалість такого незаконного зв'язку; 3) наголошує на добровільній, взаємній згоді таких осіб; 4) конкретизує характер стягнень, які призначаються за цією статтею; 5) вказує розміри забезпечення немовляти і його матері, а також порядок проведення відрахувань та підсудність такої категорії справ.

Цю охарактеризовану норму Уложення ми не будемо порівнювати із чинним кримінальним законодавством України, оскільки такого роду дії нині вельми розповсюджені, не вважаються аморальними і протиправними, а отже, відсутні у КК України. Правда, заради справедливості відзначимо, що і стаття 993, і стаття 994 Уложення були декриміналізовані у 1909 і 1902 роках, відповідно.

Статья 995 Уложения: "Изобличенный в противоестественном пороке мужеложства подвергается за сие: лишению всех особенных, лично и по состоянию присвоенных прав и преимуществ и отдаче в исправительные арестантские отделения на время от четырех до пяти лет.

Сверх того, если он христианин, то предаётся церковному покаянию по распоряжению духовного начальства” [2, с.688].

У коментарях до цієї статті чітко зазначено, що мужолозством охоплюються не лише статеві стосунки між чоловіками, але і між жінками, тобто неприродні способи задоволення статевої пристрасті. Важливий і той момент, що мова іде саме про добровільні стосунки такого роду, що знову ж таки Кримінальним кодексом України не вважається злочинним, і, більше того, може бути навіть у подальшому легалізовано в суспільстві, виходячи із тенденцій сучасності: (нагадаємо кримінальна відповідальність настає лише за насильницьке задоволення статевої пристрасті в такий спосіб – ст. 153 КК України). Окрім зазначеного, статтею 995 Уложення охоплюються також і насильницькі статеві злочини з жінкою неприродним способом, а також викрадення чоловіка для здійснення над ним мужолозтва.

Статья 996 Уложения: “Если означенное в предшедшей статье преступление было сопряжено насиліем, или же совершено над малолетними или слабоумными, то виновный подвергается: лишению всех прав состояния и ссылке в каторжную работу на время от десяти до двенадцати лет” [2, с.688].

Як бачимо, стаття 996 Уложення схожа дещо зі ст. 153 КК України, особливо в частині застосування насильства, в тому числі до малолітніх осіб і осіб, що перебувають в безпорадному стані (психічно хворі), а також у розмірах покарань (і там, і там вони дуже суворі).

Статья 997 Уложения: “Изобличённые в противоестественном пороке скотоложства подвергаются за сие: лишению всех прав и преимуществ и отдаче в исправительные арестантские отделения на время от пяти до шести лет. Если они христиане, то предаются и церковному покаянию” [2, с.688].

Як зазначено далі по тексту Уложення, стаття 997 застосовується й у випадку одиночного вступу в такий статевий зв'язок і систематичному зайнятті скотолозством. Очевидний, для всіх той факт, що статеві контакти із тваринами є неприпустимими, грубими, принизливими, кричущо аморальними, однак і для протидії їм у чинному КК України не знайшлося місця.

Статья 998 Уложения: “Отец или мать, которые будут изобличены в сводничестве детей своих, подвергаются за сие: лишению всех прав и преимуществ и отдаче в исправительные арестантские отделения по третьей степени” [2,

с.689] (ст. 31 Уложення – виправні роботи від 2,5 до 3-х років – примітка автора).

Для звідництва згідно з Уложенням характерно: 1) схиляння до вчинення перелюбу; 2) підшукування засобів чи знарядь; 3) усунення перешкод. Тому для кваліфікації вчиненого за ст. 993 достатньо перелічених ознак, незалежно від того, чи було звідництво доведено до кінця.

Статті 999 і 1000 Уложення є логічним продовженням ст. 998, точніше кажучи, передбачають відповідні кваліфікуючі ознаки звідництва. Зокрема, у ст. 999 вказано, що кримінальній відповідності підлягають і чоловіки, які схиляють до звідництва своїх дружин, і опікуни, вчителі чи інші особи, що наглядають за малолітніми або неповнолітніми в разі вчинення ними звідництва щодо перелічених потерпілих осіб. (в обох випадках суб'єкти підлягають покаранню у вигляді виправних робіт від 1,5 до 2,5 років).

Очевидно, що проаналізовані норми Уложення схожі зі ст. 302 КК України, але така схожість найбільше проявляється саме у назві статей і ще, в деякій мірі, у потерпілих особах. Більше схожостей, на жаль, нема, хоча ми бачимо, що ще в ті далекі часи окремі положення зазначених норм були сформульовані краще, доступніше, ніж тепер, але і вони у 1909 році вони були декриміналізовані.

2. Глава IV “О преступлениях против общественной нравственности и нарушении ограждающих оную постановлений”, отделение второе «О противных нравственности и благопристойности сочинениях, изображениях и речах» – **передбачає:**

Статья 1001 Уложения: «Если кто-либо будет тайно от цензуры печатать или иным способом издавать в каком бы то ни было виде, или же распространять подлежащие цензурному рассмотрению сочинения, имеющие целью развращение нравов или явно противные нравственности и благопристойности, или клонящиеся к сему соблазнительные изображения, тот подвергается за сие: денежному взысканию не свыше пятисот рублей или аресту от семи дней до трех месяцев. Все сочинения или изображения сего рода уничтожаются без всякого вознаграждения» [2, с.689].

Нижче по тексту Уложення чітко сформульовано поняття аморальних творів і зазначено, що визнання того чи іншого твору аморальним залежить від його властивостей (ознак). Так, наприклад, не викликає жодних сумнівів, що зображення жінки в цинічному образі в літературних творах буде визнане аморальним, але таке ж зображення в спеціальних чи наукових творах не вважається таким.

Статтю 1001 Уложення переслідуються двоякі твори: 1) ті, які мають на меті нівелювати моральні цінності і ідеї; 2) ті, які явно протирічать принципам моральності і благородства. У зв'язку з цим надруковані статті, що містять цинічні, безсоромні і непристойні дії, завжди визнаються аморальними, навіть якщо особа не мала на меті принизити чи нівелювати моральні цінності.

Статтю 1002 Уложення також можна вважати логічним продовженням статті 1001, бо мова іде про розповсюдження вищенаведених творів вчителями, наставниками, опікунами в навчальних закладах чи між малолітніми і неповнолітніми особами. Оскільки це положення є кваліфікуючою ознакою попереднього, тому зрозуміло, що його санкція більш сувора в порівнянні з попередньою (ув'язнення на строк від двох до чотирьох місяців з позбавленням посади чи звання.)

Логічно пов'язані зі статтю 1001 також статті 1021 і 1022 Уложення, в яких закріплена кримінальна відповідальність за випуск в обіг або за продажу книжок, печатних листків зі словами, що протирічать нормам моралі або моральним принципам, а також за ввезення таких іноземних предметів і непредставлення їх цензору.

Проаналізовані норми Уложення за своїми об'єктивними і суб'єктивними ознаками подібні до ст. 301 КК України – ввезення, виготовлення, збут і розповсюдження порнографічних предметів, правда, сучасний виклад положень статті 301 значно солідніші і більш прогресивні, хоча і тут можна було б скористатися історичними надбаннями, особливо щодо місць учинення таких дій, чи щодо спеціальних суб'єктів.

Статья 1003 Уложения: «Те, которые в совещаниях, публичных актах или иных более или менее торжественных, многолюдных собраниях дозволят себе в произносимых ими речах употребить слова и выражения, явно оскорбительны для добрых нравов или противны благопристойности, подвергаются за сие, смотря по званию, летам, состоянию их и другим обстоятельствам дела: или денежному взысканию не свыше ста рублей, или же аресту от одного до трех дней» [2, с.691].

Містить ст. 1003 і кваліфікуючу ознаку – якщо такого роду слова будуть висловлені в навчальному чи іншому виховному закладі в присутності вихованців чи учнів – карається, крім ув'язнення, ще й позбавленням всіх почесних титулів і звань.

На думку автора, остання, проаналізована із четвертого розділу стаття вельми актуальна в умовах сьогодення – адже брутальна і нецензурна лайка переслідує нас завжди і всюди, а ефек-

тивних заходів боротьби із нею нема. Зрозуміло, що такого роду діяння в деякій мірі можна порівняти із дрібним хуліганством, що передбачене адміністративним законодавством, але і воно не є нині ефективним в цьому плані.

3. Як уже зазначалося вище, злочини проти моральності передбачені і в інших розділах та главах Уложення 1885 року. Тож перейдемо до їх аналізу.

Раздел второй «О преступлениях против веры и о нарушениях ограждающих оную постановлений», глава четвертая «О святотатстве, разрытии могил и ограблении мертвых тел» – **передбачас:**

Статья 234 Уложения: «За разрытие могил для ограбления мертвых или для поругания над погребенными, виновные приговариваются: к лишению всех прав и преимуществ, и к отдаче в исправительные арестантские отделения на время от 2,5 до 6 лет» [2, с.335]. (в редакції 1912 р.)

До того моменту стаття 234 Уложення налічували ще дві частини, де було зазначено: 1) якщо могила була розрита не для пограбування останків і не для наруги над ними, а в результаті забобонних дій, то винні особи підлягають арешту на строк від чотирьох до п'яти років; 2) Якщо ж буде доведено, що могила була розрита без жодного злого умислу, через пустощі чи в стані алкогольного сп'яніння, то винна особа ув'язнюється в тюрму на строк від 4 до 8 місяців.

Була передбачена в цій статті і примітка, в якій зазначалось, що положення ст. 234 Уложення не застосовується в разі розкопування старовинних могил чи курганів з метою відшукування скарбів або з метою обробітку землі. Водночас зазначалося, що поняттям могили охоплюється будь-яке сховище, що допускається релігією та її обрядами та призначене для захоронення померлих. При цьому для кваліфікації діяння за ст.234 Уложення не важливо, яке саме це сховище – в надрах землі, в обладнаних у ній склепах чи в облаштованих назовні усипальницях. Основна вимога, щоб труп чи його останки були недоторканими. Розкопування могили за Уложенням – це усунення перешкод, які перешкоджають неуповноваженій законом чи волею родичів особі проникнути в місце поховання чи до останків померлого зі злочинною метою.

Статья 235 Уложения: “За истребление или повреждение надгробных памятников и наружное повреждение могил, когда сие сделано по злобному против погребенных в сих могилах или против семейств их чувству, виновный подвергается: заключению в тюрьму на время от четырех до восьми месяцев” [2, с.336].

Варто також додати, якщо таке діяння вчинене через легковажність, то винна особа карається штрафом у розмірі не більше п'ятдесяти рублів, і в будь-якому випадку вона зобов'язана відремонтувати за свій рахунок зруйновані пам'ятники.

Проаналізовані щойно статті 234 і 235 Уложення можна легко зіставити зі ст. 297 КК України – наруга над могилою, іншим місцем поховання або над тілом померлого, оскільки вони явно схожі за своїми ознаками (предметом, об'єктивною стороною, навіть покараннями), однак сучасний виклад диспозиції статті 297 КК України значно ширший і більш обґрунтований.

Не можна оминати увагою й статтю 950 Уложення, яка закріплена в главі III розділу VIII «О бродяжничестве, укрывательстве беглых...».

Стаття 950 Уложення: „Бродягами признаются и подвергаются наказаням за бродяжество как жительствоующие, так и переходящие или переезжающие из места в место, не только без ведома надлежащих полицейских начальств и без установленных на то видов, но и без всяких средств доказать настоящее свое состояние или звание“ [2, с.665].

Відповідно до Уложення, жебраками визнаються особи, які або не можуть, або не хочуть ніяк довести своє звання, майновий стан чи вказати місце свого проживання. Ставлення до них може бути двояке: їх або одразу карають, або спочатку з'ясовують необхідну про них інформацію.

З огляду на вказане, автор дозволить собі нагадати, що в Україні нині кримінально карають лише за втягнення в жебрацтво (ст. 304 КК України), хоча сам факт жебрацтва з погляду кримінального закону не оцінюється, що призводить до масовості таких дій, перетворення їх в організований злочинний бізнес.

4. З упевненістю можна стверджувати ще про одну групу злочинів, які хоч і не регламентовані чинним КК України, не відносяться і до відповідних злочинів проти моральності згідно з Уложенням 1885 року, однак, на думку автора, є яскравим прикладом цинічних, аморальних і суспільно небезпечних проявів, про що свідчить їх **передбачення** в розділі XI «О преступлениях против прав семейственных».

Стаття 1554 Уложення: «Кто из лиц христианской веры, состоящих в брачном союзе, вступит в новый брак, при существовании прежнего, тот подвергается за сие: лишению всех прав и преимуществ и отдаче в исправительные арестантские отделения по третьей или четвертой степени» [2, с.994] (виправні роботи на строк

від 2,5 до 3 років або від 1,5 до 2,5 років – прим. автора). У цій же нормі вказані і кваліфікуючі ознаки: якщо особа, яка перебуває в шлюбі приховує цей факт і оголошує себе вільною, то вона позбавляється всіх прав і переваг і направляється у виправні заклади на строк від 4 до 5 років, а якщо свій обман вона ще й підтверджує піддробленими документи, то відповідальність настає за сукупністю злочинів. Цікавий і той факт, що до кримінальної відповідальності, окрім таких осіб, притягуються і свідки, які були при укладенні шлюбу (за умови усвідомлення, що особи чи одна із них уже перебуває в шлюбі) і православні священники, які проводять обряд одруження (статті 1555, 1557 Уложення).

Стаття 1559 Уложення: «Лицо, исповедующее веру православную, за вступление заведомо в брак в такой степени родства или свойства, в которой закон не дозволяет браков, подвергается за сие: заключению в тюрьме на время от четырех месяцев до одного года» [2, с.999]. Тут же зазначено, що положення цієї статті не поширюється на тих, хто завідомо вступає в шлюб за першою або другою лінією спорідненості, оскільки таке незаконне одруження треба розглядати за положеннями статей 1593 1594 Уложення. Також наголошується, що співучасниками такого злочину (незаконне одруження) вважаються батьки або опікуни, оскільки саме вони повинні були відвернути такий шлюб (покарання у вигляді арешту на строк від 3 днів до 3 місяців).

Стаття 1593 Уложення: «За кровосмешение с родственником или родственницей в прямой, восходящей или нисходящей линии в какой бы то ни было степени, виновные, независимо от предания, если они проповедают христианскую веру, подвергаются: лишению всех прав и преимуществ и отдаче в исправительные арестантские отделения на срок от пяти до шести лет» [2, с.1014].

Стаття 1594 Уложення: «За кровосмешение с родственниками в боковых линиях и с близкими, до второй степени включительно, свойственниками, виновные, исповедующие веру православную, подвергаются наказаням, смотря по степени более или менее близкого родства или свойства, на следующих основаниях: за кровосмешение по второй степени – лишению всех прав и преимуществ и отдаче в исправительные арестантские отделения на срок от 3,5 до 4 лет; за кровосмешение в третьей степени родства или же в первой степени свойства, то есть с тещею или свекром, зятем или снохою – лишению всех прав и преимуществ и отдаче в исправительные арестантские отделения по третьей или четвертой степени

(див. вище); за кровосмешение в четвертой степени родства, то есть с двоюродным братом или двоюродною сестрою, или же во второй степени свойства, то есть с деверем или невесткою, зятем или своячиною – заключению в монастырь на время от 4 до 8 месяцев» [2, с.1015].

Висновок. Ретельно проаналізувавши норми Уложення про покарання кримінальні та виправні 1885 року, в частині злочинів проти моральності, можна відзначити таке:

1. Зміст Уложення 1885 року значну увагу приділяє охороні моральних основ суспільства шляхом закріплення кримінальної відповідальності за такого роду діяння, як у відповідній главі, так і в інших розділах і главах.

2. Звичайно, в ході еволюції суспільства еволюціонуються і моральні принципи та цінності, що відповідно призводить до відмінностей між чинними і раніше існуючими кримінально-правовими нормами.

3. Окремі, передбачені Уложенням, злочини, що містять елементи аморальності, взагалі не регламентовані чинним КК України, серед яких кровозмішування, богохульство, образа батьків чи близьких родичів, укладення фактичного шлюбу, нецензурна лайка та ряд інших.

4. Водночас деякі положення чинного КК України не врегульовані в Уложенні 1885 року, на-

приклад, жорстоке поводження з тваринами, проституція, незаконні дії щодо предметів, які пропагують культ насильства і жорстокості, та інші.

5. Усі положення норм про захист моральності, викладені в Уложенні 1885 року, безсумнівно, залишаються актуальними й сьогодні.

Список літератури

1. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. – К.:Юридична думка, 2012. – 1316 с.

2. Уложение о наказаниях уголовных и исправительных 1885 года / Н.С. Таганцев. – Петроград: Государственная типография, 1915–1285 с.

3. Философский энциклопедический словарь. \ Губский, Е. Ф. Кораблева Г. В., Лутченко В.А. – М.: НОРМА-ИНФРА – М., 1997.- 576 с.

4. Хавронюк М.І. Історія кримінального права європейських країн: Монографія. – К.: Істина, 2006. – 192 с.

5. Шалагин А.Е. Преступления против общественной нравственности: уголовно-правовой и криминологический анализ: Монографія. – М.: Юрлитинформ, 2011. – 256 с.

Стаття надійшла до редколегії 11 вересня 2013 року.

Рекомендована до опублікування у “Віснику” членом редколегії М.В. Никифороком.

A.V. Shevchuk

CONTEMPORARY VIEW ON MORALITY FOUNDATIONS DEFENCE OF «CODE 1885 ON CRIMINAL AND CORRECTIONAL PUNISHMENTS» NORMS

Summary

In the article the experience of struggle against crimes in sphere of morality is examined and analyzed using the example of the Code 1885 on criminal and correctional punishments.

Key words: Code 1885, morality, foundations of morality, crimes against morality.

A.B. Шевчук

СОВРЕМЕННЫЙ ВЗГЛЯД НА ЗАЩИТУ ОСНОВ НРАВСТВЕННОСТИ В НОРМАХ «УЛОЖЕНИЯ О НАКАЗАНИЯХ УГОЛОВНЫХ И ИСПРАВИТЕЛЬНЫХ 1885 ГОДА»

Аннотация

Исследуется и анализируется опыт борьбы с преступлениями против нравственности на примере «Уложения о наказаниях уголовных и исправительных 1885 г.».

Ключевые слова: Уложения 1885 г., нравственность, основы нравственности, преступления против нравственности.